yedi

İZMİR ÖZEL SAYISI 2022 | IZMIR SPECIAL ISSUE 2022

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ DOKUZ EYLÜL UNIVERSITY
GÜZEL SANATLAR FAKÜLTESİ FACULTY OF FINE ARTS
ISSN 1307-9840 e-ISSN 2687-5357

SANAT, TASARIM VE BİLİM DERGİSİ JOURNAL OF ART, DESIGN & SCIENCE

ZİYACAN BAYAR İZMİR ÖZEL SAYISI | 2022

EDİTÖR KURULU EDITORIAL BOARD

Baş Editör *Editor-in Chief*
Ali Cenk Gedik, Dokuz Eylül Üniversitesi (DEU)

Yönetici Editörler *Managing Editors*
Işınsu Ersan Öztürk, DEU
Zehra Cerrahoğlu, DEU

Sanat Editörleri *Arts Editors*
Engin Ümer, Ordu Üniversitesi
Gökcen Ergür, DEU

Tasarım Editörü *Design Editor*
F. Dilek Himam Er, İzmir Ekonomi Üniversitesi

Bilim Editörleri *Science Editors*
Levent Yılmazok, Beykoz Üniversitesi
Tuğçe Gözde Pelister, Yaşar Üniversitesi
Elif Tekin Gürgen, DEU

Eleştiri Makalesi Editörü Review Editor
Elif Kurtuldu Dönmez, DEU

Baskı ve Tasarım Editörü
Cansu Karaman Cengiz, DEU

Editör Asistanları *Editorial Assistants*
Ezgi Yakın, DEU
Mehmet Ali Zeren, DEU
Elif Merve Çakır, DEU
Dorukhan Fırat Aktürk, DEU

İngilizce Editörleri *English Language Editors*
Angela Burns, İzmir Ekonomi Üniversitesi
Hugh David Clarke, İzmir Ekonomi Üniversitesi

YAYIN KURULU ASSOCIATE EDITORS

Endüstriyel Tasarım *Industrial Deisgn*
Gökhan Mura, İzmir Ekonomi Üniversitesi

Film *Cinema*
Simten Gündeş, Antalya AKEV Üniversitesi

Fotoğraf *Photography*
Emre İkizler, Marmara Üniversitesi
Sadık Tumay, DEU

Geleneksel Sanatlar *Traditional Arts*
Filiz Adıgüzel Toprak, DEU

Grafik *Graphics*
Melike Taşçıoğlu Vaughan, Anadolu Üniversitesi

Heykel *Sculpture*
İlker Yardımcı, Düzce Üniversitesi

Müzik *Music*
Aykut B. Çerezcioğlu, DEU

Resim *Painting*
Adem Genç, Altınbaş Üniversitesi
Burhan Yılmaz, Düzce Üniversitesi

Sahne Sanatları *Performing Arts*
Banu Ayten Akın, DEU

Sanat Felsefesi *Philosophy of Art*
Oğuz Haşlakoğlu, İstanbul Teknik Üniversitesi

Seramik ve Cam Tasarımı *Ceramics and Glass Design*
Efe Türkel, DEU

Tekstil ve Moda Tasarımı *Textile and Fashion Design*
Özlenen Erdem İşmal, DEU

DANIŞMA KURULU ADVISORY BOARD

Murat Akser	Ulster University, UK
F. Dilek Alpan	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
Savaş Arslan	Dokuz Eylül Üniversitesi
Günay Atalayer	Marmara Üniversitesi
Arzu Atıl	Dokuz Eylül Üniversitesi
Eliot Bates	City University of New York
Ertuğrul Bayraktarkatal	Başkent Üniversitesi
Ali M. Bayraktaroğlu	Trakya Üniversitesi
Süleyman A. Belen	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
Kaan Canduran	Hacettepe Üniversitesi
Semih Çelenk	Dokuz Eylül Üniversitesi
Bekir Deniz	Ardahan Üniversitesi
Alexander van Eck	İzmir Ekonomi Üniversitesi
Nezih Erdoğan	İstanbul Şehir Üniversitesi
Ayhan Erol	Dokuz Eylül Üniversitesi
R. Hakan Ertep	Yaşar Üniversitesi
Rolando Giovannini	Polytechnic University Milan
Marcus Graf	Yeditepe Üniversitesi
Veysel Günay	İstanbul Aydın Üniversitesi
Şefik Güngör	Yaşar Üniversitesi
Binnur Gürler	Dokuz Eylül Üniversitesi
Burcu Karabey	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Kerem Karaboğa	İstanbul Üniversitesi
Recep Karadağ	Marmara Üniversitesi
Songül Karahasanoğlu	İstanbul Teknik Üniversitesi
Hale Canbaz Karakaş	İstanbul Teknik Üniversitesi
Müjgan B. Karatosun	Dokuz Eylül Üniversitesi
Feyzi Korur	Dokuz Eylül Üniversitesi
Mehmet Koştumoğlu	Dokuz Eylül Üniversitesi
Fırat Kutluk	Dokuz Eylül Üniversitesi
Christina Luke	Koç Üniversitesi
Nesrin Önlü	Dokuz Eylül Üniversitesi
A. Feyza Özgündoğdu	Hacettepe Üniversitesi
Elvan Özkavruk Adanır	İzmir Ekonomi Üniversitesi
Fakiye Özsoysal	İstanbul Üniversitesi
Owain Pedgley	Orta Doğu Teknik Üniversitesi
M. Sacit Pekak	Hacettepe Üniversitesi
Sıdıka Sibel Sevim	Anadolu Üniversitesi
Oya Sipahioğlu	Dokuz Eylül Üniversitesi
Bahar Şener-Pedgley	Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Emre Tandırlı	Beykent Üniversitesi
Ragıp Tarınç	Dokuz Eylül Üniversitesi
Marian Tutui	Hyperion University of Bucharest
Halil Yoleri	Dokuz Eylül Üniversitesi

yedi

SANAT, TASARIM VE BİLİM DERGİSİ
JOURNAL OF ART, DESIGN & SCIENCE

İZMİR ÖZEL SAYISI 2022 | IZMIR SPECIAL ISSUE 2022

ISSN 1307-9840 | e-ISSN 2687-5357

TÜBİTAK - ULAKBİM
Dergipark Açık Dergi Sistemleri
JournalPark Open Journal Systems

SOBIAD EBSCO TRDizin

Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınıdır
Publication of Dokuz Eylul University Faculty of Fine Arts

YEDİ: SANAT, TASARIM ve BİLİM DERGİSİ
YEDI: JOURNAL OF ART, DESIGN & SCIENCE

ISSN 1307-9840
E-ISSN 2687-5357
YAYIN NO: 09.1200.0000.000/BY.022.059.1122

İZMİR ÖZEL SAYISI 2022
IZMIR SPECIAL ISSUE 2022

İMTİYAZ SAHİBİ OWNER
DEÜ Güzel Sanatlar Fakültesi Adına On Behalf of DEU Faculty of Fine Arts
Hacı Yakup Öztuna (Dekan)

SORUMLU MÜDÜR MANAGING EDITOR
Ali Cenk Gedik

GRAFİK TASARIM VE BASKI SORUMLUSU GRAPHIC DESIGN & PRINTING
Nurgül Geçin Aksakal

KAPAK TASARIMI COVER DESIGN
Ahmet Özcan

YÖNETİM MERKEZİ MANAGEMENT CENTRE
Yedi: Sanat, Tasarım ve Bilim Dergisi
Dokuz Eylül Üniversitesi
Güzel Sanatlar Fakültesi
Tınaztepe Yerleşkesi, 35395 Buca/İzmir
Telefon: +90(232) 3016708-09
Faks: +90(232) 3016721

BASIM YERİ PLACE OF PUBLICATION
Dokuz Eylül Üniversitesi Matbaası
Dokuz Eylül Üniversitesi
Tınaztepe Yerleşkesi, 35395 Buca/İzmir
Telefon: +90(232) 3019300
Faks: +90(232) 3019313

BASIM TARİHİ DATE OF PUBLICATION
30 Eylül 2022 | 30th September 2022

ONLINE YAYINLANMA TARİHİ DATE OF PUBLICATION
30 Eylül 2022 | 30th September 2022

YAYIN TÜRÜ TYPE OF PUBLICATION
6 aylık, yerel, süreli Bianually, national, periodical

BASKI ADEDİ PRINT RUN
50

Bu eser Creative Commons Atıf 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.
This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.

İÇİNDEKİLER CONTENTS

Ali Cenk Gedik
Zehra Cerrahoğlu
Işınsu Ersan Öztürk — VII — **Editörden** Editorial

ARAŞTIRMA MAKALELERİ RESEARCH ARTICLES

Celalettin Budak
Levent Ergun — 1 — **Yeraltı (Underground) – Ana Akım (Mainstream) Etkileşimi Bağlamında İzmir Rap Scene**
Izmir Rap Scene in the Context of Underground - Mainstream Interaction

Bengi Polat
Şebnem Gökçen — 15 — **İzmir'de Kamusal Sanat ve Sanata Ayrılan Pay Stratejisi**
Public Art and the Percent for Art Strategy in Izmir

Esra Mercan — 33 — **Gelin Taşı ve Dede Tepesi Efsanesi ve Minyatür Uygulaması**
The Legend of Bride Stone and Dede Hill and the Miniature Design

Gül Güney Zincir — 43 — **İzmir Milli Kütüphanede Yer Alan Tezyinat Açısından Özellikli Bazı Yazma Eserler**
Some Specific Manuscripts in Terms of Illumation in the Izmir National Library

Atakan Zerafet
Serhat Durmaz — 55 — **Müzik Prova Odalarında Açılı Duvarların Oda Frekans Tepkisi Üzerindeki Etkileri: İzmir Devlet Konservatuvarı ve Işılay Saygın Lisesi Örneği**
The Effects of Angled Walls on Room Frequency Response in Music Rehearsal Rooms: Izmir State Conservatory and Isilay Saygin High School as a Case Study

Sevcan Aytaç Sönmez — 69 — **Yakın Dönem Türk Sinemasında İzmir İmgeleri**
The Image of Izmir in Recent Turkish Cinema

Ece Güleç
Gökçeçiçek Savaşır — 81 — **Kentsel Kamusal Mekânda Yaratıcı Aktivizm: İzmir Darağaç Kolektifi'nin Sanat Üretim Pratikleri**
Creative Activism in Urban Public Space: Art Practices by Darağaç Collective, İzmir

DERLEME MAKALELER REVIEW ARTICLES

Tolga Yüksel
Gözde Yüksel — 99 — **Uluslararası İzmir Festivali 1987-2022 Programları**
Programmes of the International Izmir Festival from 1987 to 2022

Neslihan Yaşar
Nesrin Önlü — 111 — **İzmir'in Gelecek Kuşaklara Mirası Ödemiş İpekliler ve Tire Beledi Dokumalarının Son Durumu**
Izmir's Legacy for Future Generations, the Final Situation of Ödemiş Silks and Tire Beledi Weavings

ELEŞTİRİ MAKALELERİ REVIEWS

Mustafa Mert Atalar — 123 — **Türk Sinemasında İzmir'in Kurtuluşunun Kadın Kahramanı – Fato:Ya İstiklal Ya Ölüm (1951)**
The Heroine of the Liberation of Izmir in Turkish Cinema – Fato: Independence or Death (1951)

Sevgi Aka — 133 — **Osvaldo Romberg's Installation, Scale of Melnikov House from Moscow, to İzmir**
Osvaldo Romberg'in Enstalasyonu, Moskova'dan İzmir'e Melnikov'un Evi, Ölçek 1

Elif Kocabıyık Savasta
Ahmet Can Özcan
Onur Mengi
Derya Irkdaş Doğu — 139 — **Dünya Tasarım Konuşmaları 2018: "Birlikte Yaşam-İzmir"**
World Design Talks 2018: "Co-living-Izmir"

Sevgi Arı — 147 — **Caz Müziğinin Farklı Grafik Yorumları: İzmir Avrupa Caz Festivali Afişleri**
Different Graphic Approaches for Jazz Music: İzmir European Jazz Festival Posters

GÖRÜŞME INTERVIEW

Tuba Batu — 157 — **Çağdaş Seramik Sanatında Bir İzmirli: Candan Güngör**
A Person from Izmir in Contemporary Ceramic Art: Candan Güngör

Sadık Tumay — 165 — **Hanri Benazus'le Atatürk Fotoğrafları Koleksiyonu Üzerine**
On the Atatürk Photography Collection with Hanri Benazus

yedi
SANAT, TASARIM VE BİLİM DERGİSİ
JOURNAL OF ART, DESIGN & SCIENCE

Görüşme
Interview

İZMİR ÖZEL SAYISI 2022
IZMIR SPECIAL ISSUE 2022

DEÜ GSF

Batu, T. (2022). Çağdaş seramik sanatında bir İzmirli: Candan Güngör. *yedi: Sanat, Tasarım ve Bilim Dergisi*, İzmir Özel Sayısı, 157-163. doi: 10.17484/yedi.1143072

Çağdaş Seramik Sanatında Bir İzmirli: Candan Güngör

A Person from Izmir in Contemporary Ceramic Art: Candan Güngör

Tuba Batu, *El Sanatları, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi*

Özet

Candan Güngör, İzmir'de doğmuş, büyümüş, sanat eğitimini yine İzmir'de almış bir seramik sanatçıdır. Aynı zamanda bir akademisyen olarak üretimlerini yine bu şehirde sürdürmektedir. Tüm bu İzmirlilik haline ek olarak seramik çalışmalarında da en önemli esin kaynağının yine İzmir olması İzmir'i onun için, onu da İzmir için özel kılar.

Sanatçının üretimlerine baktığımızda İzmir'in ruhunu hemen hissederiz. Bir batı Anadolu kenti olarak İzmir'in kültürü, dokusu, iklimi, tarihi, jeolojik yapısı Güngör'ün çalışmalarına yansır. Kentin hafızası sanatçının seramik çalışmaları ile bütünleşmiştir. Bir kentin ve o kentten beslenen sanatçının kimliğini oluşturan tüm bu yapıtlar Candan Güngör'ün heykellerinde dikkat çekici unsurlardır. Öte yandan geleneksel yanı ile ön plana çıkmış seramik malzeme ile çağdaş sanat eserleri üretiyor olması, sadece yaşadığı kentte tanınmış yerel bir sanatçıdan çok öte uluslararası arenadaki bir sanatçı olarak Güngör'ü önemli kılmaktadır.

Bu çalışma ile Candan Güngör'ün sanatı ve İzmir'in bir kent olarak sanatı üzerine etkilerini ortaya çıkarmak hedeflenmiştir. Kendisi ile yapılan görüşme, onun için yaşadığı kentin kültürünü ve hafızasını oluşturan hem bir özne hem de nesne olması bakımından özeldir.

Anahtar sözcükler: Seramik, sanat, İzmir, Candan Güngör, kent kültürü, kent hafızası.

Akademik disiplin(ler)/alan(lar): Plastik sanatlar, seramik, kültürel miras.

Abstract

Candan Güngör is a ceramic artist who was born and raised in Izmir and received her art education in Izmir. At the same time, she continues her productions as an academician in this city. The fact that Izmir is the most important source of inspiration in ceramic works makes Izmir special for her and her for Izmir.

When we look at the works of the artist, we immediately feel the spirit of Izmir. As a western Anatolian city, Izmir's culture, texture, climate, history and geological structure are reflected in Güngör's work. The memory of the city is integrated with the artist's ceramic works. All these works that make up the identity of a city and the artist fed by that city are remarkable elements in Candan Güngör's sculptures. On the other hand, the fact that she produces contemporary works of art with ceramic material, which stand out with its traditional side, makes Güngör important as an artist in the international arena rather than just a well-known local artist in the city where she lives.

This study aims to reveal the effects of Candan Güngör's art and also the effect of Izmir as a city on her art. The interview with her is special in that she is being both subject and object that forms the culture and memory of the city she lives in.

Keywords: Ceramic, art, Izmir, Candan Güngör, urban culture, urban memory.

Academical disciplines/fields: Plastic arts, ceramics, cultural heritage.

- **Sorumlu Yazar:** Tuba Batu, El Sanatları Bölümü, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.
- **Adres:** Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çan MYO, El Sanatları Bölümü, Çan Çanakkale.
- **e-posta:** tubakorkmaz@comu.edu.tr
- **ORCID:** 0000-0003-0951-6620
- **Çevrimiçi yayın tarihi:** 21.09.2022 **Geliş tarihi:** 11.07.2022 / **Kabul tarihi:** 15.09.2022
- **doi:** 10.17484/yedi.1143072

1. Giriş

Yaşadığımız coğrafyanın kaderimiz olduğu söylenir. Coğrafya kaderdir sözü, insan-mekan ilişkisini, mekan-kültür ilişkisini sorgularken, yaşam alanımızın duygu ve düşüncelerimiz üzerine kuvvetli etkisini belirtmek için kullanılır. Bu durumun çağdaş seramik sanatında önemli bir isim olan Candan Güngör için de geçerli olduğu sanatçının çalışmalarından aşikardır. Candan Güngör'ün seramik çalışmaları baştan ayağa İzmir kokar. Bir röportajında çocukluğundan bahsederken İzmir'de ve sayfiye yerlerinde geçtiğini ve babasının denize olan tutkusunun, deniz, kayık, deniz hayvanları, dalga gibi kavramları hayatına işlediğini ve hayatı boyunca bu kavramların onu etkilediğini söyler (Tatlıcan, 2017, s. 78). TRT 2'de yayınlanmış olan bir programda[1] çalışmalarını oluştururken beslendiği öğeleri sıralarken "yaşadığım kentin kültüründen" diye bir başlık açarak İzmir'in önemini vurgulamıştır (Tellioğlu, 2022).

Tam adı ile Memduha Candan Güngör 1969 yılında İzmir Bornova'da doğmuş, büyümüş, 1992 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik-Cam Ana Sanat Dalı lisansını, 1995 yılında aynı üniversitede Yüksek lisansını ve 2002 yılında da hiçbir yere ayrılmayarak yine İzmir'de doktora eğitimini tamamlamış ve 1996 yılından beri Dokuz Eylül Üniversitesi'nde seramik öğreten, tüm çalışmalarıyla, duruşuyla üzerinde İzmir'i taşıyan Candan Güngör bu yönüyle İzmir için çok özeldir. "İzmirli seramik sanatçılarına bakıldığı zaman, hepsinin, seramik alanında İzmir dışında eğitim gördüğü ortaya çıkar" (Erbay, 2005). Oysa Candan Güngör, bu yönüyle diğer İzmirli seramik sanatçılarından kendini hemen ayırır.

Güngör'ün seramik çalışmalarına baktığımızda ait olduğu kenti hemen hissederiz. Kentin kültürü, dokusu, iklimi, jeolojik yapısı çalışmalarına yansır. Bir kentin kimliğini, dolayısıyla orada yaşayan insanın kimliğini oluşturan tüm bu yapılar sanatçının heykellerinde dikkat çekici unsurlardır. Kentin kimliği de kent hafızası da çalışmalar ile bütünleşiktir. "İzmir gibi günümüzün tarihi birikimiyle ön plana çıkan kentler, yaşam alanlarında üretmiş olduğu kültürel birikimlerle kentli kimliğini taşıyan bireyleri oluşturmaktadır" (Tatlıdil, 2009). İzmir; sözcüğün içinde akıllarda hemen canlanan kıyı şehri imajını bütünüyle taşıyan önemli bir Ege şehridir. "Kuzeyde Madra Dağları, güneyde Kuşadası Körfezi, batıda Çeşme Yarımadası'nın Tekne Burnu, doğuda ise Aydın, Manisa il sınırları ile çevrilmiş İzmir, batıda kendi adıyla anılan körfezle kucaklaşır" (İzmir, t.y.). Bulunduğu coğrafyadaki en baskın unsur denizi ve körfezidir. Bir liman kenti olması tarihinden bugüne kentte ticareti hep canlı tutmuştur. Ticaretin olduğu her kentte olduğu gibi sanatsal ve kültürel üretimler de kendilerine büyüyecek yeterli alanı bulabilmişlerdir. "İzmir çevresinde geleneksel anlamda seramik sanatının Menemen'de ve Kınık'ta sürdüğü, ancak çağdaş anlamda bir seramik sanatının olmadığı dönemde İzmir'in modern seramikle tanışması İzmirli çağdaş seramik sanatçılarıyla birlikte olmuştur" (Erbay, 2005). İzmir'in ilk çağdaş seramik sanatı atölyesi Mustafa Tunçalp'in atölyesidir. Sevim Çizer'in Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümü'nü kurması daha sonraki yıllara denk gelecektir. "Seramik ve Cam Bölümü 1987-88 Öğretim yılında eğitim ve öğretime başlamıştır" (Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, t.y.) İzleyen yıllarda Tüzüm Kızılcan ve Bingül Başarır da İzmir'de seramik atölyesi olan ve üreten ilk sanatçılar olarak listede yerlerini alırlar. Candan Güngör'de gerek öğrenciliğinde gerekse çeşitli sempozyum ve çalıştaylarda bu sanatçıların çalışmalarına tanık olur ve kendilerinden çok şey öğrenir. Güngör, halen Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik ve Cam Tasarımı Bölümü'nde Doçent unvanı ile akademik kariyerini sürdürmekte, aynı zamanda bir sanatçı olarak üretmekte ve çalışmalarını izleyicilerle paylaşmaktadır.

2. Görüşme

Sanatçı ve akademisyen Candan Güngör ile ilgili yapılan ön araştırma sonucu onu ve İzmir ile bağını derinlemesine öğrenmek adına sorular oluşturulmuştur. Bu sorular sanatçıya e-posta yolu ile gönderilmiş, ilk gönderilen sorulara verdiği cevaplar üzerinden yeni sorular eklenmiş ve sanatçı bunları da cevapladığında görüşme tamamlanmıştır.

Tuba Batu (TB): *İzmir'li seramik sanatçıları üzerine bir araştırma yapmaya kalktığımızda tanınmış sanatçıların hemen hepsinin İzmir dışında doğmuş, İzmir dışında büyümüş ve hatta İzmir dışında eğitim görmüş, sonradan İzmir'e yerleşerek sanatlarını icra etmiş olduklarını görmekteyiz. Bu isimler arasında İzmir'li olmak ve eğitimini yine İzmir'de tamamlamakla sıyrılan yegane isim sizsiniz sanırım. Öyle mi?*

[1] TRT 2 Muasır adlı belgesel dizisinde 67. Bölüm Candan Güngör'e ayrılmıştır. Sanatçı 26 dakikalık program boyunca kendisini ve sanatını anlatmıştır (Tellioğlu, 2022).

Candan Güngör (CG): Aslında İzmir'de pek çok seramik sanatçısı var. Hocalarım burada yaşıyor ve üretmeye devam ediyorlar. Evet ben İzmir doğumluyum. Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Seramik alanı üzerine lisans, yüksek lisans ve sanatta yeterlik yaptım. Daha sonra yine aynı kurumda 1996'dan itibaren ders vermeye başladım. Halen öğretim üyesi olarak çalışmaktayım.

Benim seramik çalışmalarımda özellikle kişisel sergilerime baktığınızda İzmir'in kültüründen, coğrafyasından izler bulabilirsiniz. Belki İzmir'de doğup büyümüş bir sanatçı olarak küçük bir farkım bu olabilir.

TB: *1969 yılında İzmir'de doğdunuz. Çocukluğunuza dair sizi sanata veya seramiğe yönelten anılarınızı paylaşır mısınız?*

CG: Sanata dair yönelimim ortaokul-lise düzeyinde okurken filizlendi. Ailemde akademiden resim mezunu olan ve Sümerbank'ta desinatör olarak çalışmış bir aile büyüğümüz vardı. Evde yağlı boya tablolar yapardı. Önce resme ilgi duymaya başladım. Meslek lisesinde resim branşında okumaya başladım. Özellikle sulu boyayı iyi kullanıyordum. Orada sanatla ilgili alt yapımın temellerinin atıldığını söyleyebilirim. Güzel Sanatlar Fakültesi'nin sınavlarına girdim. İlk seçeneklerim Resim ve Heykeldi. Seramik Bölümünü üçüncü tercihim olarak yazmıştım. Çünkü daha önce seramik çamuruyla herhangi bir şey yapmamıştım. Seramik Bölümünü kazandığımı öğrendiğimde çok sevinememiştim açıkçası… Daha sonra bölüm değiştiririm umuduyla ilk yıl okumaya karar verdim. Seramik çamuru o kadar büyülü bir malzemeydi ki; plastik, kolay şekillendirilebilen, şekillendirdikten sonra biçimini muhafaza eden, piştikten sonra dayanıklılığı olan farklı özellikleri vardı. Bu malzemeye âşık oldum ve bir daha hiç bırakmadım. Tabii bu noktada, sanatın bir bütün olduğunu, tüm sanat dalları gibi seramiğin de diğer alanlardan beslendiğini söylemek isterim.

TB: *Öğrenciliğinizden bu yana hep aynı üniversitenin çatısı altında oldunuz. Halen de aynı üniversitede Doçent unvanı ile çalışıyorsunuz. Gerek eğitimci gerekse öğrenci olarak hep aynı okulda bulunmanın avantaj ve dezavantajları neler oldu sizin için?*

CG: Evet, sizin de belirttiğiniz gibi böyle bir imkânım oldu. Bölümüme girdiğim yıl henüz mezunu yoktu, ben ikinci kuşak mezunuyum. Bölümüm 1987'de ilk öğrencilerini almış, ben de 1988 yılında girmiştim.

Tabii bunların yanında aynı üniversite ve bölümün hem öğrencisi hem de öğretim elemanı olmak kişisel olarak bana büyük bir aidiyet hissettiriyor. Aidiyetin getirdiği sorumluluğun da baskın olduğunu söyleyebilirim. Kuşaklar boyunca öğrenciler yetiştirmek ve mezun olduklarında onların başarılarını görmek ayrı bir mutluluk kaynağı… Bu süreklilik, bir ekolün parçası olmak duygusu da çok tatmin edici. Yalnız değil bir bütünün parçası olmak kanımca hem insanın hem de bir sanatçının en temel ihtiyaçlarından. Bu arada, öğrenciliğimin geçtiği kurumda hocalarımla birlikte aynı çalışma ortamında olmak, kendileriyle daha fazla zaman geçirerek bilgi ve görgülerinden çok uzun yıllar yararlanmak gibi bir avantajım oldu. Bildiğiniz gibi sanat eğitiminde usta-çırak ilişkisinin yadsınamaz bir önemi vardır. Ben uzun yıllar hocalarımın yanında olmakla hem akademisyen hem de bir sanatçı adayı olarak bu büyük olanaktan yararlanma imkânı buldum. Onların tavsiyelerinden, yönlendirmelerinden, teşviklerinden beslendim. Onlarla birlikte büyük sanatsal organizasyonlara katılma, orada kendi ilişkilerimi kurma şansına eriştim. Erken yaşta katıldığım ulusal ve uluslararası etkinliklerde tanıştığım yeni sanatçılar, gözlemlediğim teknikler, eğilimler vb. sanatsal gelişimimde büyük katkılar sağladı.

TB: *İzmir'de seramik denince akla ilk gelen yer geleneksel üretimin devam ettiği Menemen'dir. Çağdaş eserler üreten bir sanatçı olarak Menemen sizin için bir anlam ifade ediyor mu?*

CG: Tabii ki... Mesleğimizin temeli geleneksel sanatlardan geliyor. Bu anlamda Menemen önemli bir çömlekçilik merkezidir. Menemen'de, çocukluğumda yol üzerinde durup toprak kaplardan soğuk ayran içtiğim bardakların, ayrana karışan toprak kokusunu hatırlıyorum. Daha sonra Menemen çömlekçiliği çok gelişti. Bundan on sene önceye kadar büyük festival havasında Menemen çömlekçiliğini tanıtan, Menemenli çömlekçi ustalarının katıldığı yarışmalar düzenleniyordu ve birkaç kez jüri üyeliğinde bulunmuştum. Ustalarımız, çömlekçi çarkında, en uzun ve en geniş seramiği üretiyor, daha sonra kulpuyla, üzerine aplike ettiği dekoratif bezemelerle zenginleştiriyorlardı. Heyecanını hissettiğim tüm ustalarımızı, bu vesileyle saygıyla selamlıyorum.

TB: *Formlarınızda denizden, deniz kenarlı olmaktan esintiler hissediliyor.. Bir dergiye verdiğiniz röportajda "Yaşadığım kent olan İzmir, bu kentin kültürü, çocuk yaşta belleğime kazınmış olan çocukluk anılarım, aileme olan düşkünlüğüm… Temel çıkış noktalarım bunlar" (Yazıcıoğlu, 2021) demişsiniz. İzmirli olmak sizi üretim noktasında nasıl bir yere taşıyor? Ya da İzmirli olmak esin kaynaklarınızı etkiliyor mu?*

CG: Evet bu tespitiniz doğru; ben ilhamımı yaşadığım şehirden alıyorum. İzmir'in doğası, coğrafyası hatta havasındaki iyot kokusu benim ilham kaynaklarım.

TB: *Birçok ödülünüz var ve dördü kişisel olmak üzere çok sayıda sergiye katıldınız. Yunanistan, Makedonya, Arnavutluk, Arjantin, Bulgaristan, Slovenya, Mısır, İtalya, Avusturya, Kore, Romanya, Litvanya, KKTC, Macaristan ve Türkiye'de birçok sempozyum, sergi, bienal, kongre, çalıştaya katıldınız. Ulusal ve uluslararası müzelerde ve koleksiyonlarda eserleriniz var. Kısacası Türkiye'de bilinen, tanınan aynı zamanda yurtdışında da varlık gösteren bir sanatçısınız. Bulunduğunuz yerden memnun musunuz?*

CG: Yurt dışında deneyim sahibi olmanın, uluslararası alana açılmanın ve dünya sanatçılarıyla birlikte çalışmanın, sanatçıyı teknik ve kişisel açıdan besleyen bir olgu olduğu kanaatindeyim. Aynı alanda çalışmalar üretiyorsunuz ve farklı bakış açılarıyla karşılaşıyorsunuz. Farklı teknikler, farklı kültürler sanatınızı geliştiriyor. En önemlisi de kendi kendinize kaldığınız, bir parça da olsa kendi hayatınızdaki sorunlardan uzaklaştığınız, duygularınızın yoğunlaştığı, konsantrasyonunuzu sağladığınız bir zaman diliminiz oluyor. Düşünceleriniz soyut kavramlardan somut gerçeğe dönüşüyor. Kısacası, bir sanatçı olarak kendinizi yenilediğiniz verimli anlar bunlar. Örneğin, Makedonya'da yapılan Resen Seramik Koloni'sine katıldığım yıl (2000 yılı), o bölgenin coğrafyasından etkilendiğim yeni bir seri üretmeye başladım. Yine 2001 yılında İzmir Uluslararası Seramik Sempozyumu'na katıldığım yıl deniz kenarında izlediğim deniz manzarasını 'Ege' adıyla seramik malzemeyle betimledim. 'Kabuk' serim böyle doğdu (bkz. Şekil 1).

Şekil 1. C. Güngör, *Kabuk Serisi,* EGE Uluslararası İzmir Seramik Sempozyumu, 2001 (C. Güngör kişisel arşivi, 2001).

TB: *Bu soruyu sorarken seramik malzemenin çağdaş sanattaki yeri üzerinden de değerlendirmenizi yapmanızı isterim. Seramik hep ikinci sırada değerlendirilen, galerilerde ya da koleksiyonlarda yer bulmakta zorlanan bir malzeme, farklı bir malzeme seçmeyi düşündünüz mü hiç?*

CG: Seramik, bizim ülkemizde baskın olarak gelenekselliği ile tanınan bir alan. Ülkemizin zengin coğrafi koşulları, bu malzemeyi daha kolay ulaşılabilir kılıyor ve hemen her yörede geleneksel olarak üretilen işlevsel amaçlı kap-kacaklar var. İşte bu noktada, seramik dediğinizde akla, her evde olan bu ürünler geliyor. Doğrusu çağdaş sanat malzemesi olarak algılanması güç oluyor. Tabii olaya bir başka bakış açısıyla yaklaştığımızda, kuşkusuz biz seramikçiler bununla gurur duymalıyız; çünkü ülkemiz coğrafyasında tarihin, kültürün izlerini belirleyen arkeolojik buluntularımızın birçoğu seramik ürünler ve geniş bir seramik kültürü var. Günümüze kadar geldiğinizde bir o kadar zengin birikim de geleneksel seramik olarak mevcut. Dolayısıyla böyle zengin bir kültür birikiminin içinde bu alana sanatçı olarak katkı sunmak, yadsınmaz bir ayrıcalık!

Ülkemizde galeri ve koleksiyonlarda özellikle son dönemlerdeki gözlemlerime dayanarak söyleyebilirim ki seramik eserler daha yaygın bir biçimde yerini aldı ve almaya devam ediyor. Ülkemizde yapılan ulusal ve uluslararası etkinliklerle çağdaş seramiğin katılımcı, izleyici, sanatsever ve alıcılarının arttığını düşünüyorum.

Diğer sorunuza gelince, seramik dışında farklı bir malzeme arayışına girmedim. Çünkü seramik, benim duygularımı en iyi ifade eden malzemedir.

TB: *2019 yılında öğrencileriniz ile sofra eşyaları ürettiğiniz dersinizin ardından Günümüzde sanatsal olarak üretilen Sofra Seramikleri başlığıyla bir bildiri sundunuz. Orada şöyle diyorsunuz:*

> Günümüzde birçok seramik sanatçısı kullanım nesnesi üretmektedir. Değişen beslenme alışkanlıklarıyla birlikte seramik el yapımı ürünler çoğalmış, teknoloji ile gelişen seramik malzemenin zengin seçenekler (farklı çamur olanakları, dekor teknikleri, sır çeşitliliği, alternatif pişirim olanakları) sanatçıların bilgisi, yetenekleri ve yaratıcılıkları ile birleşerek son derece geniş bir ürün yelpazesi ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda baktığımızda seramiğin tarihsel temelini oluşturan kap formunun asıl işlevinden çıkarak sanatsal bir boyut kazandığı görülmektedir. Mütevazi, estetik boyutu ön plana çıkmış bir el yapımı kupa veya kâsenin günlük yaşantıdaki kullanımı kişinin yaşam kalitesine önemli bir katkı yapmaktadır. (Güngör, 2019, s. 78)

Peki buna bağlı olarak, kavramsal mı işlevsel mi sorusu her seramikçinin kafasını kurcalar. Sizin bu konuda fikirleriniz nedir?

CG: Seramik o kadar geniş ve zengin bir alan ki, sizin de söylediğiniz gibi hem işlevsel seramiği hem de kavramsal seramiği barındırıyor. İşlevsel seramik kullanım seramiğine dayalı ancak günümüzde üretilen sofra seramikleri ile, yeni bakış açılarıyla sanatsal yönü de olan, yani sadece işlevsel olarak değil, haptik duyguları da harekete geçiren tasarımlar yapılıyor.

Kavramsallık kanımca, birçok sanat türünün aksine, kullanım nesnesi olmakla sanat eseri olmak arasında sürekli dolaşan seramiğin bir sanat olarak tarif edilmesinde en çok rol oynayan özelliğidir. Çünkü sanatın, biçimsel mükemmelliğiyle doğada bulunan birçok şeyden temel farkı, insanın ona kattığı özdür, anlamdır. Sanatçı, sanat eseri aracılığıyla izleyene bir düşüncesini, bir konuyla ilgili yaklaşımını, duygularını aktarır. Böylelikle sanat eseri sanatçıyla diğer insanlar arasında çok katmanlı, çok boyutlu, başka bir şekilde ifade edilmesi mümkün olmayan yeni bir iletişim alanına hizmet eder. Bu iletişim türü bir düşünce ya da bir duyguyu aktarmakla kalmayıp ona estetik bir haz da katarak diğer iletişim türlerinden ayrılır.

Ben bu alanda yıllardır çalışan bir kişi olarak, seramiğin işlevsel olanından çok sanatsal olanına daha yakın olduğum için, kavramsal seramiğe ayrı bir önem veriyorum. Yaygın olarak kullanılan ve toplumda genellikle o şekilde algılanan haliyle işlevsel bir nesne olarak görülen seramiğin aynı zamanda bir sanat olarak tanıtılması ve yüceltilmesi için tüm gayretimle çalışıyorum.

TB: *Yaklaşık 30 yıldır eliniz çamurda. Sayması zor eserleriniz var. Eminim hepsinin sizdeki yeri ayrıdır ancak yine de sizi en çok etkileyen eseriniz/eserleriniz var mı?*

CG: Babam ve oğlum adlı çalışmam[2] (bkz. Şekil 2).

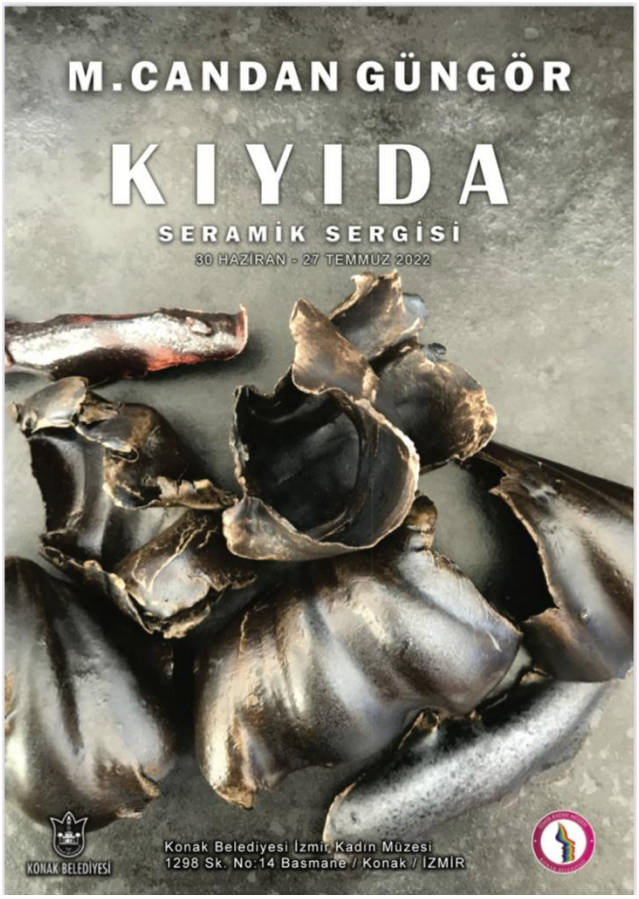

Şekil 2. C. Güngör, *Babam ve Oğlum*, 2008 (C. Güngör kişisel arşivi, 2008).

[2] Sanatçı, bu eseri hakkında 2021 Şubat ayında yayınlanmış olan röportajında şu ifadeleri kullanmakta:
"Benim için önemli olan eserlerimden biri, 2008 yılında İstanbul Concept'in düzenlediği ve İstanbul'da, aslında bir sarnıç olan Galeri Nakkaş'ta sergilenen 'Oğlum ve Babam' konulu sergi için yaptığım çalışmamdı. Sergi karma bir sergi idi ve herkes kendi sanat alanına yönelik bir eser üretecekti. Babamı yakın zamanda kaybetmiştim. Duygularım yoğundu. Oğlumu ve babam düşündüğümde aklıma gelen kelimeleri sıraladım. Ortaya çok farklı bir tablo çıkmıştı.: Buna göre Babam; Saygı, Almak, Güç, Disiplin, Güven idi. Buna karşılık Oğlum ise; Sevgi, Vermek, Korku, Hoşgörü, Kaygı idi. Bu kavramları soyut olarak ifade ettiğim iki ayrı çalışma yaptım ve birlikte sergiledim" (Yazıcıoğlu, 2021, s. 44).

TB: *Son solo serginizden bahsedelim: 'Kıyıda'[3] (bkz. Şekil 3). Bu sergi hakkında yazdığı yazısında Ersoy Yılmaz şöyle diyor: "Hem Güngör'ün hem de O'nun sanatının sıra dışılığı, 21. yüzyılın yapay ve dijital âleminde yaşadığımız gerçeğini hatırladığımızda sanki daha iyi anlaşılıyor" (Yılmaz, 2022.) Bu söz eşliğinde serginiz hakkında sizin yorumlarınızı alabilir miyiz?*

CG: Çalışmalarımın sıra dışı olarak yorumlanması beni ancak gururlandırır. Çünkü sanatı zanaattan ayıran en temel fark sıra dışılık ve yaratıcılıktır. Yılmaz'ın deyişiyle "21. yüzyılın yapay ve dijital aleminde" kanımca sıra dışılık çok daha önem kazanmıştır. Ben her zaman somut ve gerçek olanı sanal olana tercih ettim. Bunda belki insanlık tarihinin en başından beri toprak, su ve ateşle yoğrulan, dolayısıyla yaratıcısının doğrudan temasıyla şekillenen, dünyanın en eski sanat malzemesiyle çalışmamın da bir etkisi vardır. Ben kendi dünyamda, kendi hayallerimi, düşüncelerimi naif bir tutumla gerçekleştirmeye çalışıyorum. Duygularım her zaman ön planda oluyor. Seramik çamurunu elime aldığımda, tasarladıklarımı çok kısa sürede şekillendiriyorum. Düşüncelerimdeki kurguya, kompozisyona ulaşmaya çalışıyorum. Tüm aşamalar bittikten sonra aklımdakilerle ellerimden çıkanlar örtüşmüş mü acaba? Tam olarak ifade edebilmiş miyim? Sorgular, sorgular… Eğer, tüm öngördüğüm çalışmayı yapabilmişsem, yani izleyiciden önce eserim bana haz veriyorsa, o zaman sergileme aşamasına geçebilirim artık diye düşünüyorum.

Şekil 3. Kıyıda Seramik Sergisi Afişi (C. Güngör kişisel arşivi, 2022).

TB: *Son olarak, sizinle ilgili kişisel izlenimim, sizi ilk tanıdığım günden beri (zarafeti, dişiliği ve dik duruşu ile) İzmir'in imajına özdeş bir kadın imajı. Peki siz kendinizde ve çalışmalarınızda İzmir'i görüyor musunuz?*

CG: Bu sorunun yanıtını net bir şekilde *evet* olarak verebilirim. İzmir'de doğan, İzmir'den beslenen bir kadın olarak ben İzmir'im. Çalışmalarımda da bu şehirle içselleştirdiğim duygularımın ağır bastığını söyleyebilirim. Kadına, sanata bakışıyla İzmir kültürünün bir taşıyıcısıyım ve bununla gurur duyuyorum.

[3] Sergi 30 Haziran -27 Temmuz 2022 tarihleri arasında Konak Belediyesi İzmir Kadın Müzesi'nde sergilenmiştir.

3. Sonuç

Candan Güngör'ü ve sanata bakışını tanımlarken İzmir'i ve kentin kimliğinin ve hafızasının sanatçıya katkısını pas geçmek büyük bir boşluk yaratacaktır. Candan Güngör kendi tabiriyle de ortaya koyduğu üzere 'İzmir'in ta kendisidir. Çalışmalarındaki kırılganlık ve hafifliğe tezat olarak aynı zamanda güçlü ve sağlam bir malzeme olarak seramik ile çalışması sanatçının bir kadın olarak taşıdığı zarafet ve gücün de karşılık bulduğu bir malzemedir. Bu yönleri ile uzun yıllardır üreten ve üretmeye devam eden sanatçı, Abdülkadir Günyaz'ın kendisine gönderdiği bir mektubunda da belirttiği gibi "seramiğe olanca özgürlüğünü kazandırmak ve nice yılların prangalarından kurtarmak istiyor" (Günyaz, t.y.). Geleneksel çanak formunu andıran ancak bir çanak kadar kalmayan, daha fazlasını, kavramı, çağdaş sanatı, sorgulamayı da içinde taşıyan eserleri ile Candan Güngör, gerek İzmir'in kent hafızası ve kimliği için gerekse çağdaş Türk seramik sanatı için önemli biridir.

Kaynakça

Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi. (t.y.). *Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik-Cam Bölümü*. https://gsf.deu.edu.tr/tr/seramik-ve-cam-2/

Erbay, G. (2005). *Çağdaş Türk seramik sanatı içinde İzmirli ilk seramik sanatçılarının yeri.* (Tez No. 162406) [Yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü]. Ulusal Tez Merkezi.

Güngör, M. C. (2019) Günümüzde sanatsal olarak üretilen sofra seramikleri. *7. Uluslararası Sanat Sempozyumu Bildiri Kitabı,* Anadolu Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Merkezi.

Günyaz, A. (t.y.). [Candan Güngör'e Mektup] *Yeni seramiğin peşinde.* Kopyası Tuba Batu'dadır.

İzmir. (t.y.). *İzmir hakkında*. İzmir. http://izmir.gov.tr/izmir-hakkinda

Tellioğlu, E. (Yönetmen). (2022). [TV Programı] Candan Güngör (Bölüm 67), *Muasır.* TRT2. https://www.trtizle.com/programlar/muasir/muasir-67-bolum-3502410

Tatlıcan, B. (2017). Candan Güngör ile sanat ve akademik geçmişini ve projelerini konuştuk. *Seramik Türkiye, Türkiye Seramik Federasyonu Dergisi Bilim, Sanat, Teknik ve Endüstri Dergisi*, Eylül 2017-Şubat 2018, (52), ISSN 1304 – 6578. https://docplayer.biz.tr/111365612-We-talked-with-candan-gungor-about-her-artistic-and-academic-background-along-with-her-projects.html

Tatlıdil, E. (2009). Kent ve kentli kimliği; İzmir örneği. *Ege Akademik Bakış Dergisi*, (9), 319-336. https://arastirmax.com/en/system/files/dergiler/2054/makaleler/9/1/arastirmax-kent-kentli-kimligi-izmir-ornegi.pdf

Yazıcıoğlu, M. F. (2021). Sınavda başlayan tutkunun getirdiği başarının adı. *İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi Dergisi*, Şubat 1, 40-44.

Yılmaz, E. (2022). *Candan Güngör*'ün *"Kıyıda" adlı Seramik Sergisi için Basın Bülteni,* 30 Haziran-27 Temmuz 2022, Konak Belediyesi İzmir Kadın Müzesi.